

MT-LB

Gąsienicowy ciągnik opancerzony MT-LB

Opis konstrukcji

W latach sześćdziesiątych do wyposażenia i uzbrojenia Armii Radzieckiej przyjęto na wyposażenie nowe typy lekkich, szybkobieżnych gąsienicowych ciągników – transporterów z rodziny MT, które były przeznaczone do wykonywania różnorodnych zadań na współczesnym polu walki.

Pojazdy te charakteryzują się niską, starannie wyprofilowaną sylwetką, łatwą do zamaskowania w terenie, pojazd posiadający dużą mobilność oraz wysoką zdolność do pokonywania trudnego terenu oraz przeszkód wodnych wpływ, przystosowane są do eksploatacji w różnych warunkach atmosferycznych i temperaturze w zakresie od -45 do +45 stopni celsjusza. W skład rodziny wchodziło kilka odmian, przy czym podstawowymi wersjami konstrukcyjnymi są następujące ciągniki gąsienicowe:

- MT-L z kadłubem, który został wykonany z stopów lekkich, posiadający otwartą skrzynię ładunkową osłanianą brezentem
- MT-LB z całkowicie zamknięty, szczelnym kadłubem, który wykonany jest z spawanych pancernych płyt walcowanych

Obie wersje mają zunifikowane zespoły układu napędowego, zawieszenia, wyposażenia itp. Nadto istnieją odmiany MT-LW oraz MT-LBW. Litera W oznacza skrót: „Wieżdiechod”. Wyposażone były w nowe, specjalne gąsienice, które zmniejszają nacisk

jednostkowy na grunt, co ma umożliwić konstrukcji sprawną jazdę po śniegu lub w terenach podmokłych.

Opancerzony ciągnik wielozadaniowy MT-LB (Małyj Tjagacz – Lehko Bronirowanyj) przeznaczony jest do holowania przyczep o dział artyleryjskich, przewozu ludzi oraz ładunków warunkach bojowych, a także pod ogniem przeciwnika.

Autor – zdjęcia: Dawid Kalka

Muzeum Broni i Militariów, Witoszów Dolny

MT-LB znalazł się na wyposażeniu wielu państw-członków Układu Warszawskiego, w tym także na wyposażeniu Wojska Polskiego.

Produkcja i służba w Polsce

Transporter gąsienicowy MT-LB był produkowany w Polsce przez HSW (Huta Stalowa Wola) od 1976 roku z przeznaczeniem wyłącznie na eksport, w liczbie do ok. 600 sztuk rocznie. Na jego bazie opracowano następnie w Polsce liczne konstrukcje, z których jednak tylko kilka pojazdów wsparcia produkowanych w niewielkich seriach przyjęto na uzbrojenie Wojska Polskiego. Wśród nich był wóz pogotowia technicznego WPT Mors (1983 rok, 45 sztuk) i nośnik radiostacji R-137T. W fazie prototypów pozostały: samobieżna wyrzutnia rakiet przeciwlotniczych Turkus (lata 1976-79), zestaw przeciwlotniczy Promet z podwójnym działkiem 23 mm (cztery prototypy, 1979 rok), samobieżna wyrzutnia przeciwpancernych pocisków rakietowych 9M14M „Malutka” BTP-20 Skorpion (1983 rok), transporter opancerzony MTLB-2AP z wieżą od SK0T-2AP z wielkokalibrowym karabinem maszynowym 14,5 mm, podwozie Piast z polskim silnikiem, wóz rozpoznania skażeń Parys 01 i wóz ewakuacji medycznej Lotos. Nie zbudowano projektowanych samobieżnych zestawów przeciwlotniczych z działkami 30 mm Promet-2 (1980 rok) i raketowo-artyleryjskiego Polon (1986 rok). Po 1990 roku podwozie MT-LB wykorzystano dla wozu dowodzenia ZWD-1 oraz jako nośnik systemu zakłóceń Przebiśnieg. W 1993 roku powstał prototyp transportera opancerzonego MTLB-23M z wieżą z działkiem 23 mm i karabinem maszynowym.

Przedział transportowy w wersji pojazdu ewakuacji medycznej

Lotos

Pod koniec lat 70.-tych Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Maszyn Ziemnych i Transportowych przy HSW opracował na bazie MT-LB ulepszony pojazd SPG-2 (szybkobieżne podwozie gąsienicowe) o polepszonej pływerności, posiadający przebudowany kadłub o większej wytrzymałości i dwie śruby o napędzie hydraulicznym do poruszania się w wodzie. Podwozie SPG-2 i wydłużone o jedną parę kół SPG-2A (znane także jako Opal) posłużyło do powstania dalszych konstrukcji, z których do produkcji w większej serii trafiły transporter rozpoznania inżynierskiego TRI Hors (1983 rok) i wóz pogotowia technicznego Mors II (1986 rok). W małej serii powstał wóz dowodzenia obrony przeciwlotniczej Łowcza-3. Prototypami pozostały m.in. wozy dowodzenia artylerii Opal I i Opal II (1990) i transporter amunicyjny Bor (1987 rok). W 1993 roku powstały prototypy bojowego wozu piechoty BW0-40 z armatą Bofors 40 mm oraz zestawu przeciwlotniczego rakietowo-artyleryjskiego z działkami 23 mm Sopol.

Wersje wozów MT-LB

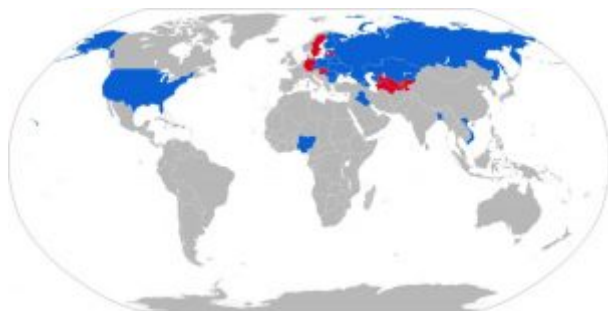
Związek Radziecki/Rosja;

- MT-LB – wersja podstawowa transportera opancerzonego uzbrojona w karabin maszynowy PKT w obrotowej wieży.
- MT-LBW – wersja z szerszymi gąsienicami o nacisku jednostkowym zmniejszonym do 0,28 kg/cm²
- MT-LBu – wóz dowodzenia z powiększonym kadłubem i wydłużonym podwoziem, wyposażony w sprzęt nawigacyjny, dodatkowe radiostacje i agregat prądowórczy
- MT-PLB – wóz zabezpieczenia technicznego wyposażony w dźwig o udźwigu 1500 kg i wyciągarke
- MT-LBM 6MA – zmodernizowany transporter opancerzony z wieżą z wkm 14,5 mm KPWT i km 7,62 mm PKT w tylnej

części (2000 rok)

- MT-LBM 6MB – zmodernizowany transporter opancerzony z wieżą z działkiem 30 mm 2A72 i km 7,62 mm PKT w tylnej części (2000 rok)

Wozy bojowe skonstruowane w oparciu o podwozie MT-LB;

Niebiescy – aktualni użytkownicy wołów MT-LB i ich wersji pochodnych

- 9K35 Strieła-10 – samobieżna wyrzutnia rakiet przeciwlotniczych
- 9P149 Sturm-S – raketowy niszczyciel czołgów uzbrojony w przeciwpancerne pociski kierowane 9M114
- 2S1 Goździk – samobieżna haubica zbudowana na wydłużonym podwoziu MTLB
- TTLB – samobieżny radar artyleryjski SNAR-10
- RChM – wóz rozpoznania chemicznego

Polska;

- MT-LB – transporter opancerzony – wersja bazowa
- WPT Mors – wóz pomocy technicznej
- Lotos (WEM) – wóz ewakuacji medycznej – 4 nosze

- Irys (ZWD-1) – zautomatyzowany wóz dowodzenia[6]
- Przebiśnięg – zautomatyzowany system rozpoznania i zakłóceń UKF
- SZ lub MT-LB Z – stacja zakłóceń
- SR lub MT-LB R – stacja rozpoznania
- Kret WD – wóz dowodzenia kompanii radioelektronicznej
- Maciejka – radiostacja jednowstęgowa średniej mocy R-137T
- SPG-2 (szybkobieżne podwozie gąsienicowe) – zmodernizowana wersja z przebudowanym kadłubem i pędnikami wodnymi[4]
- WPT Mors II – wóz pomocy technicznej
- TRI Hors – transporter rozpoznania inżynieryjnego
- TI Durian – transporter inżynieryjny

Autor – zdjęcia: Dawid Kalka

Poznań – Park Cytadela, Muzeum Uzbrojenia; oddział
Wielkopolskiego Muzeum Walk Niepodległościowych

Bułgaria;

- BMP-23 – bojowy wóz piechoty na zaadaptowanym podwoziu 2S1

Szwecja;

- Pansarbandvagn 401 – zmodernizowana wersja wykonana na bazie MTLB odkupionych od byłej armii NRD, służące w niektórych jednostkach ONZ

Konstrukcja pojazdu

Kadłub jest spawany z walcowanych płyt pancernych, wodoszczelny. Pancierz zapewnia ochronę tylko przed pociskami broni strzeleckiej i odłamkami pocisków artyleryjskich małego kalibru. W skrajnej przedniej części pojazdu znajduje się przedział transmisji napędu, a za nim jest przedział kierowania. W przedziale kierowania po lewej stronie ma miejsce kierowca, a po prawej dowódca, na którym znajduje się mała stożkowa wieżyczka TKB-01 z karabinem maszynowym kalibru 7,62 mm PKT. Zapas amunicji wynosi 2500 nabojów. Obaj członkowie załogi mają przed sobą okna ze szkła pancernego, zakrywane pancernymi pokrywami, a kierowca ma ponadto trzy peryskopy TNPO-170A. Nad miejscem kierowcy znajduje się luk.

Silnik umieszczony jest za przedziałem kierowania, w centralnej części pojazdu, przesunięty ku lewej burcie, a po prawej stronie znajduje się korytarzyk łączący przedział kierowania z przedziałem transportowym, zajmującym tylną część. W przedziale transportowym można przewozić do 11 żołnierzy na siedzeniach wzdłuż burt, umieszczonych nad zbiornikami paliwa. Przedział transportowy ma dwuskrzydłowy właz z tyłu i dwa łuki w dachu. W burtach znajdują się cztery zamykane strzelnice dla broni strzeleckiej.

Zawieszenie stanowi sześć pojedynczych kół jezdnych na wahaczach resorowanych wałkami skrętnymi po każdej stronie. Pierwsze i ostatnie koła mają amortyzatory hydrauliczne. Niektóre specjalne wersje pochodne mają podwozie przedłużone do siedmiu kół (m.in. MT-LBu). Gąsienice mają szerokość 350 mm.

Transporter może pływać po przygotowaniu polegającym m.in. na założeniu osłon hydrodynamicznych na gąsienice w przedniej części i podniesieniu fałochronu na dziobie. Napęd na wodzie zapewniają poruszające się gąsienice. Ładowność na wodzie wynosi 2 tony.

Dalsze dzieje

Transporter MT-LB wszedł na uzbrojenie Związku Radzieckiego od 1964 roku. Był następnie eksportowany do niektórych państw Układu Warszawskiego oraz innych państw. Nie został przyjęty na uzbrojenie Wojska Polskiego w zasadniczej wersji transportera ani ciągnika, natomiast na uzbrojeniu Wojska Polskiego znalazło się kilkaset pojazdów o różnym

przeznaczeniu wykorzystujących podwozie MTLB oraz jego zmodernizowanej w Polsce wersji.

Od końca lat 90.-tych w Rosji i na Ukrainie opracowano kilka wariantów modernizacji transportera, polegających głównie na wzmocnieniu uzbrojenia, z których nieliczne wdrożono do służby. Od 2000 roku rosyjska spółka Muromtiewłoz podczas remontów modernizuje rosyjskie MT-LB do wariantu MT-LBM 6MA z wkm 14,5 mm lub 6MB z działkiem 30 mm 2A72.

Pojazdy produkowane w Polsce były przeznaczone przede wszystkim na eksport do Związku Radzieckiego, ponadto opracowano tam szereg własnych odmian pochodnych, w tym opartych na zmodyfikowanym podwoziu o polepszonej pływalności. Po rozpadzie Związku Radzieckiego HSW pozostała z szeregiem niesprzedanych pojazdów, które udało się rozdysponować dopiero ciągu kilkunastu lat. W 2000 roku 10 MT-LB Polska podarowała Litwie (przekazane w styczniu 2001). W 2002 roku Huta Stalowa Wola sprzedała 67 MT-LB do Nigerii z przeznaczeniem dla sił pokojowych (w tym 54 bojowe oraz pojazdy dowodzenia i wsparcia w tym jeden wóz ewakuacji medycznej Lotos).

Dane taktyczno-techniczne

- Masa – 11,9 ton
- Załoga – trzech załogantów + ośmiu żołnierzy desantu
- Wymiary – długość 645 cm, szerokość 285 cm, wysokość 186 cm, prześwit 40 cm

- Uzbrojenie – 1 karabin maszynowy 7,62 mm PKT w wieżycze obrotowej
- Pancierz – z płyt walcowanych, pancernych o grubości 3-10 mm, spawany, chroniący przed ostrzałem przez pociskami z broni strzeleckiej, małokalibrowej oraz odłamkami pocisków artyleryjskich
- Napęd – silnik dieslowski, 4-suwowy, widlasty, 8-cylindrowy JAMZ 238W, pojemność 14 860 cm³, mocy 176,5 kW (240 KM) przy 2100 obr/min, chłodzony płynem
- Paliwo – olej napędowy, pojemność zbiorników paliwa 520 litrów, zużycie paliwa 90-120 litrów/100 km
- Układ napędowy – sprzęgła główne dwutarczowe, skrzynia przekładniowa mechaniczna z reduktorem, sześć biegów do przodu, jeden do tyłu, mechanizmy skreću – sprzęgła boczne z hamulcami taśmowymi, hamulce uruchamiane są pneumatycznie, przekładnie boczne
- Napęd podczas pływania – ruchem gąsienic po założeniu na ich górne części osłon hydrodynamicznych
- Podwozie – sześć par pojedynczych kół nośnych z bandażami gumowymi zawieszonych niezależnie na drążkach skrętnych, pierwsze i ostatnie koła z hydraulicznymi tłumikami drgań, koła napędowe z przodu, koła napinające gąsienice z tyłu kadłuba, gąsienice metalowe, jednosworzniove, dwugrzebieniowe, szerokość gąsienicy 350 mm, rozstaw środków gąsienic 250 mm, długość oporowa gąsienicy 3850 mm
- Instalacja elektryczna – jedнопrzewodowa 24 V
- Łączność zewnętrzna – radiostacja nadawczo-odbiorcza
- Łączność wewnętrzna – czołgowy telefon wewnętrzny
- Urządzenia specjalistyczne – automatyczny system

przeciwpożarowe, urządzenia filtrowentylacyjne

- Osiągi – moc jednostkowa 14,9 kW/t (20,2 KM/t), nacisk jednostkowy na grunt 0,46 kg/cm³, prędkość maksymalna po drodze 61,5 km/h, prędkość maksymalna z holowaną przyczepą 46,8 km/h, prędkość podczas pływania – 6 km/h, zasięg maksymalny do 500 km

**OPANCERZONY CIAGNIK
WIELOZADANIOWY MT-LB**

SANKI:
WAGA: 11 000 kg
ZAŁOGA: 3 + 8 ZAJMĘCY DESANTU
UZBROJENIE: 7,62 mm KARABIN MASZYNOY PKT
OPANCZENIE: PŁYTY WALCOWANE ŁĄCZONE SPANAMENEM
PRĘDKOŚĆ MAX: 61,5 KM/H
PRĘDKOŚĆ PŁYWANIA: 6 KM/H
ZASIĘG: 500 KM

CIAGNIKI MT-LB ZOSTAŁY WPROWADZONE DO UŻYTKU
ARMII PAKISTANU W LATACH 80. YCH Z PRZEZNACZENIEM
HOLOWANIA PRZYCZEP I DZIAŁ ARTYLERYJSKICH DO
PRZEWOZU LUDZI, NASTĘPNIE ZASŁABIŁ KOSMOS SŁU
WARSZAWSKIEGO, W TYM KWP W TOKU PRODUKCJI POWST
KOLEJNY WERSJA POJAZDU - MT-LB Z OTWARTĄ SKRZY
ŁADUNKOWA I KADŁUBEM Z ALUMINIUM, MT-LB Z KADŁUB
OPRZĄGANYM Z PŁYT PANCERNYCH, MT-LB W POSZERZON
GABARYCACH W CELU UMOŻLIWIENIA POKONYWANIA
TERENÓW PODDAJĄCYCH SIĘ WISIBU

Autor – zdjęcia: Dawid Kalka

Muzeum Polskiej Techniki Wojskowej, Warszawa

- Pokonywane przeszkody – wzniesienia do 35°
- Masa holowanych przyczep – do 6000 kg

- Ładowność – do 2500 kg

Bibliografia

1. Janusz Magniski, Wozy Bojowe LWP 1943-1983, Ministerstwo Obrony Narodowej, Wydanie I, 1984 rok
2. Tomasz Szczerbicki, Pojazdy Ludowego Wojska Polskiego, VESPER, Wydanie I, 2014
3. Tomasz Szczerbicki, Czołgi i samobieżne działa pancerne Wojska Polskiego 1919-2016, VESPER, Wydanie I, 2017
4. Jerzy Kajetanowicz, Prace nad rozwojem sprzętu pancernego w Polsce-przegląd lat 1955–1990, „Poligon” 2010, nr 5
5. Pojazdy Pancerne od “Little Willie” do Leoparda 2A6, Wydawnictwo AKA, Głuchołazy 2012
6. Ilustrowana Encyklopedia Czołgów Całego Świata, George Forty, Wydawnictwo Bellona, Warszawa 2006